

EDINOST

Glasilo Slovenskega političnega društva za Primorsko

SV. OBLASTI JE MESTO

* EDINOST izhaja 2krat na teden vsako sredo in soboto o poludne. Cena za vse leto je 6 gld., za pol leta 3 gld., za četr leta 1 gld. 50 kr. — Posamezne številke se dobivajo pri opravnosti in v tržkah v Trstu po 5 kr., v Seriol in v Ajdovščini po 6 kr. — Naročnina, reklamacije in inserate prejemo Opravnosti, via Torrente, »Nova tiskarna».

Vsi donasi se pošiljajo Opravnosti, via Torrente. »Nuova Tipografia«: vsak mora biti frankiran. Rokopis brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Izstavite (razne vrste naznanih in poslanice) se zaračunijo po pogodni prav cenó; pri kratkih oglaših z drobnimi števkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Vabilo na naročbo.

»Edinost« je nastopila z denašnjim štev. 11. leta, in sicer bode letos imela naša Edinost tudi beletrično prilogov, katerej prinesemo jako animativnih spisov in najbrže tudi Cegarjevega Wiljem Tella, po pesniku samemu zopet popravljenega. — Slavno p. n. občinstvo vabimo na novo naročbo, stare gospode naročnike, katerim je iztekl naročna koncem prošlega meseca, pa prosimo, da je o pravem času ponové, da se jim list ne ustavi. — Kedor sploh starih naročnikov noče več imeti našega lista, naj nam vrne ali to, ali pa prihodijo številko.

«Edinost» velja za vse leto f. 6, za pol leta f. 3, za četr leta f. 11/2, za 3 mesce pa 50 soldov.

Beletrična prloga pa bude stala za naročnike »Edinosti« za vse leto gold. 1, za pol leta 50 soldov, za četr leta 25 soldov. Za nenaročnike pa gold. 1.50 za vse leto, 80 soldov za pol leta, 40 soldov za četr leta. V tržaških tabakarnah pa se bude prodajala prloga po 2 solda.

Upravništvo »Edinosti«.

Slovenske skomine.

II.

Naj nam čestiti čitatelji ne zamerijo, ako jim tudi v novem letu zopet pred oči pridemo z jednkim člankom, koji nosi tako čuden naslov.

Prinesli smo zadnjič prevod »Independent«-jevega članka, ki po svoji navadi sumniči in psuje nas Slovence, posebno Slovence, ki smo mu prav trin v peti ter zajedno sladko govori na srce ljubim (?) okoličanom, koje tako žarko ljubi, da bi v žlici vode rad vse nanagloma potopil. Enake »kosmate« ljubezni pri teh zvitih luhem ne manjka, ker na prodaj je ponujajo pri vsakej priliki in za vsak denar.

Ni nam treba je na dobre opisovati, vsaj jih poznamo predobro, da bi jim lahkoverno zaupali, vsaj ni mnogo časa od zadnjih volitev v državni zbor, pri katerej prički se nam je jasno pokazala ta ljubezen mestnih Lahcnov do slovenskih okoličanov, ki so, seveda, napačno ravnali, izbravši si poslanca svojega prepričanja in političnih nazorov. Krik, ki je tedaj nastal na uboge okoličane, pretenje in zaničevanje se ni še do dobrega poleglo, ko stopi pred svet veri, Avstriji in vsemu, kar je blagega, sovražni »Independent«, z laškavimi besedami okoličanom, kako so oni (Lahoni) ubranili, da se ni oklica ločila od Trsta mesta, od koga živé!

Ni li to »autò kat' autò« stvar sama za-se, ali kako bi jej uže rekli? Niso li to uprav satirične, zasmehovalne besede, lastna nezaslužena hvala? Ako se hoče otroku kako greenko zdravilo podati, dà se mu z medom namazana posoda k ustim, ki ob kra-

jeh je sladka, znotraj pa polna grena pijače. Enako se mi zdi, da delajo tudi Lahoni, hvaleč se, da so česa dobrega učinoli, v tem ko so to storili, ali iz posebnih sebičnih in grdih nomenov, ali s pomočjo kake tretje moči, ali pa čisto nič dobrega, ampak še slabu učineli z uredbo, s katero se sedaj ponašajo.

K zadnjim uredbam moramo prishtevati tudi hvalo, da so Lahoni, nam tako sovražni in zoprui Lahoni, ubranili, da se okolica ni ločila od mesta. Ne velike škode, ampak veliko dobička pridobila bi okolica, ako bi bila tedaj (l. 1868.) svoje zaupnike poslušala ter se od mesta odtrgalala, ne pa tako smešno in brezumno ravnala, kakor nam kaže trebenki čudni protest, ki smo ga v zadnjem listu prinesli! Kako kratkovidni so bili okoličani tedaj, ko niso sprevideli, da jim bude vse, kar so učinoli, v veliko škodo, kake zvitosti in previdnosti so se posluževali tedaj prevladajoči Lahoni, vidimo iz sedanjih žalostnih razmer okoličanskih, ko dadé okoličanom komaj živet, ko se mej njimi popolnoma laške šole ustanovljajo (celo krščanski nauk laški učiti sili!), ko se z njimi zgolj v laščini uraduje, ko se jemljó na delo in v službe, namesto okoličanov, zgoli z nasprotnimi čuti navdahnjeni tujci iz Istre ali Italije, ko se za ceste, svečavo, vodo v okolini prav malo skribi itd. ad infinitum.

Ko se okoličanom, kojim je toča popolnoma polje poklestila, ter ogromne škode naredila, bornih 3000 gld., davori m-j tem, ko je zadosti denarja za take reči, ki niso v soglasju z blagostanjem Trsta in domače države, ko je denarja v izobilji (čeprav mestni dolg vedno raste), da se podpirajo nemoralni in nesramni listi, da se čez mejo »bogatim« v Rimu šolajočim se mladeničem pošilja podpora in tako iridentarstvo podpira, da se sploh Italijani, neavstrijski in celo protiavstrijski podpirajo — do tržaških občanov, davke plačajočih okoličanov, Slovencov in zajedno dobrih Avstrijev, pa gospoda nema posebnih dolžnosti, ker zanje je zadosti storjeno, ako se jim manj kot mogoče v pomoč prihiti, da se le svetu glas v grlu ustavi, da na nje ne kriči in njih nesramnega postopanja ne razupije !!

Niso li take sedanje okoličine v okolini? in si niste morda, okoličani! sami vse to s am pridobili protestujoč proti blagim nameram tedanjih vaših zastopnikov? Naj položi vsakdo roko na srce in naj pomisli, ni-li kačje postopanje ono po pravici sovraženih Lahonov?

Se vam morda ne vidi, da je vse tedanje, kakor v sakte drugo njih postopanje bila le voda na mlin, s katerim so zadobili toliko, da sedaj tako samooblastno nad nami gospodujejo? Res, to je bil njih smoter, tega so tudi dobili in posledke tega sedaj vse vidimo.

Je-li pa konec tega rovanja? Nè, tega je še vedno dovolj, vedno so nam ponuja'i kamen za pogačo in ponujajo nam ga še! — Da te besede nekoliko pojasnimo, naj pristavimo, da je v članku v zadnjem »Edinosti« objavljenem in iz »Independent« prevedenim vse polno lisičje priliznosti in pasjega sovraštva do vsega, kar ne trobi v tisti rog, na kateri trobi irenta. Iz vsega članka se vidi, da ga je črtala zlobna roka, kojej je narekovalo žolca polno srce; skoraj v vsakej besedi je zavit poseben strup, v vsakej črn, samopašen namen, v vsem pa mrzko zasmehovanje ubozih, zapeljanih okoličanov: pomilujejo se zadnji — ali tako pomiluje le vrag!

Sveti se jim dajo tudi dobrí, da se strup osladí, ker na medeni strup se ujame največ muh, upamo pa in prepričani smo, da naši okoličani niso muhe, ampak zavedni možje, ki vedó, kde so njihovi prijatelji, kde njihovi sovražniki.

Deželní zbori.

Goriški

Oma seja.

Deželní glavar odpre sejo ob 11. ur. Prebereta in potrdita se zapisnika. Tržaška pčina je dospela svoj proračun za l. 1886. ki se odda pravemu odšeku. Vitez Pajer poroča o prošnji občine Muskol za podporo pri izsušenji potoka Taglio ter pripoča pomoč 500 gld., ki se dovoli. Po predlogu istega poslanca v imenu deželnega odbora sklene se izdava ustavnega pisma za Prokonov Štipendij. Predlog, da bi se kupila Skertova hiša na Placuti kot kosarna c. k. žandarmeriji, se zvrne.

Prošnja za razdelitev občinskih zemljev na Št. Viškgori odstopi se deželnemu odboru, da poskrbi, kar treba, da se polni načrt postave, ter da o tem poroči v bolečem zasedanju. Poročal je g. Ivančič. Odboru za morske kopeli v Gradu (por. Del Torre) dovoli se za l. 1886. podpora 350 gld. Alojzij Visintinu iz Slovencova pri Muši poseli se na prošnjo J. Kr. Pizzuli podpora 60 gld., da bo mogel obiskovati deželno kmetijsko šolo v Gorici. Prošnja podpornega društva italijanskih vsebuščnikov v Gradej se zvrne. Na prošnjo udov blškega užtninskega društva v Tolminu, da bi se jim izbrisale zast težne naklade, izbriše se jim vsota 255 gld. 44 kr. in dotične obresti; za ostali dolgi in obresti dovolj se obroki. Prošnja rimberškega županstva za izbris bolničnih stroškov za G. Skerbic odstopi se deželnemu odboru za pretres in rešitev. S tem se je končala seja.

Kranjski

(VII. seja, 16. decembra)

Predlog in potrdi se zapisnik zadnje seje, potem se razdeli došlo vioge, med jimi dopis c. kr. deželnega presečništva o nadzorovanju živinských sejmov, ki se je izročil v pretres gospodarskemu odšeku. Potem je poročal dr. Sterbenec o poročilu deželnega odbora glede osebnih zaiev ter se pominjal najprej umrliga deželne poslanca K. Ruteža. Drž glavar je potem priporočal zboru, da povpraša plača dež. uradnikom.

Gosp. professor Šukle vtemeljuje svoj predlog o premembri volilnega reda, izrek z čudenje o izjavji barona Aufaltrerna, ki se je v imenu manjšine načelno izreklo zoper razširjanje volilne pravice, kar počni tokaz liberalnega misljenja; potem omnenja predloga poslanca Kluna, in kaže kako bi v premožnejših krajeh davkovanje valec, ki plačuje 4 gld. 99 kr. ne more volilne pravice. □ revnejših

jo imeli ljudje, ki bi manj plačevali. On tedaj ni že naprej za ta predlog. Predlaga, naj se ta predlog v pretresanje izroči upravnemu odšeku.

Gosp. Baron Aufaltern vstane in govor proti predlogu.

Predlog se je potem vsejedno izročil upravnemu odšeku.

Gosp. dr. P. Klukar poroča potem o racunskem sklepu Slapske šole za l. 1884, kjer se odobri. Poklukar potem poroča o raznih zavodih in ustanovah. Po kratkem debatu je zbor vzel na znanje poročilo dež. odbora.

Prošnji občine Prevoje za podporo za poplačanje bolničnih stroškov po Frančišku se izroči v rešitev deželnemu odšku.

Glede prošnje Marijine bratovščine v Ljubljani za podporo, predlagal je g. poročevalc, da se odbije, kar je tudi obvezljalo.

Kraškemu komitetu turistnega klubu na Dunaju gledé podpore za osnivanje Planinske doline se je dovolio 500 gld., podpornemu društvu rudarskih akademikov v Ljubljani pa 20 gld. Prošnja bivšega učitelja Hiti Matija za mladostno pokojino se ni uslušala.

Ravno tako se je odbila prošnja grobokopa Medija Jakoba za površanje letne odškodnine, ki snasa sedaj 45 kr. od mrežic, na 70 kr.

Ravno tako je ni uslušala prošnja Vinzenčijevskega društva za površanje sirotinskih ustanov v Marijanšči od 90 na 100 gld., dalje prošnja učitelja Matije Arkota za tretjo starostno priklop in površilo 56 gld. 65 kr. starostne doklate, pa prošnja učitelja Pirnat Jerneja za 2. in 3. starostno doklapo.

Društu za podporo dijakov v Rudolfu se je dovolio 250 gld., gledé prošnje »Matici slovenske v podporo šolskih knjig g. Kerstnik v imenu finančnega odboka predlaga deželni odbor pooblastiti, naj »Matici Slovenski« iz denarjev, ki se odločeni za izdavanje knjig že za l. 1885 in za prihodnje leto dovoli primerno podporo.

G. Dežman želi, naj se odloči getova svota za Matico, ker pride sicer deželni odbor kaj lahko v zajirogo. Pri glasovanju se sprejme predlog finančnega odšeka.

Naravnemu bolju se dovoli podpora 100 gld., društvu v podporo bolnih vseučilišnikov na Dunaju razun letalne za dijake s Kranjskega še 50 gld.

Prošnja »Vrtevega« vrednika za podporo se odbije.

Veselu Ferdinandu, učencu na akademiji za umetnosti v Maihovem, in Ažbetu Antonu, slikaru v Maihovem se dovoli vsakemu podpora 100 gld. za l. 1886. S tem je bila seja končana.

Politični pregled.

Vnajne dežele.

Srbsko-bolgarski razpor. Srbska jeza na Bolgare presega už vse meje; vedna srbska poročila o napadib, ropih i drugih grozodestvih, katera počenjajo Bolgari, priskutila so se uži vsej Evropi ter škodujejo bolj Srbiji nego Bolgariji, ker vsakdo vidi njih pretiranost. Srbijo je zapeljal napuh, da je udarila v Bolgarijo, a bolgarske zmage je še niso streznole in spomenute, i še ne bode mirovala, ako velevlasti železne roke nanjo ne položé. Nesreča ljudi načinka načadno zmodri, in gorje njenemu, ki ostane trdrovaten, Srbije ni še zmožnila. A vrnimo se k poročilom, katera gotovo slovenski naš narod toliko bolj zanimajo, ker ima sreča za svoje brate in bratomerno vojno mej njimi obžaluje in obsoja. — Poročlo iz Belgrada od 29. decembra: V mejnih krajih ostali dve bolgarski kompaniji prostovoljcev in bolgarske gospiske silijo prebivalstvo k transportni službi. Vsled tega jutri posede srbski prostovoljni otitelek Pirot ter z srbske zemlje zapodi sovražne žete —

ročilo iz Belgrada od istega dne: Mnogo prebivalcev vidinskega okraja išče približiča na Srbskem in prosi srbske gospoke varstva zoper bolgarsko nasilje. Bolgari so umorili tri Srbom naklonjene grajske in petdeset kmetov. — Poročilo iz Sredca od 30. decembra: Splošna želja je, da se mir hitro sklene, ali obžalovati je, da srbska vlada ne čuti te potrebe. Srbi so poslali dva pooblaščenca v Sredec, Bolgarska vlada je prosila velevlasti, naj zahtevajo v Belgradu, da se poslanec pošljeti v ta namen, da se mir naglo sklene. Glede pirotskega zvona je resnično to le: Knez, ki je želel z sabo vzeti zvon, ki je oznanil prvi dan vojne napovede z svojim zvonjenjem, hotel ga je od cerkvene oblasti kupiti. A ta mu je odgovorila, da je zvon srbskega kralja dar i da njegova cena ni znana, da pa to knezu v Sredec naznani. Vse drugo, kar so srbska poročila o tem zvonu svetu objavila, ni resnično. Srbi sploh Bolgare hudo obrekujejo, sami pa počenjajo velika nasilstva in vse to je znamenje, da se bodo sklepnu miru na vso moč upirali.

Francoska poslanska zbornica je imela 29. decembra zadnjo, a silo viharno sejo. Pri poveritvi zapisnika zadnje seje, ki govorji o tonkinskem kreditu, vstal je namreč silen vihar. Lacote in Delaigle sta namreč izjavila, da nista glasovala za kredit, pa sta vendar vpisana mejone, ki so zanj glasovali. Delaigle je rekel, da je zbornica razbojniški brlog in bil vsled tega posvrgjen. Naizdružje pa je bil zapisnik sprejet in zasedanje končano.

Poročila od 31. decembra iz Belgrada trdijo, da Srbija nikakor ne misli skleniti stalnega mišljiva, i da na spomlad zopet napade Bolgarijo. Oborožuje se brez prestanka, kolikor le more. — Iz Petersburga se 31. decembra poroča, da se Rusija izreče za združenje Bolgarije in Rumelije, vendar ne prevzame vodstva o tej zadevi.

Francosko ministerstvo je odstopilo. Grevy je naročil Freycinetu, naj sestavi novo ministerstvo.

Afgansko pršanje se zdaj mirno rešuje, dokler ne potegne zopet kak vihar, ki gotovo dolgo ne izostane. Mejo med Rusijo in Afganistanom je doslej dotedna komisija določila do Meručaka.

Iz Sudana vedno bolj pritisajo Arabci proti Egiptu. Poročilo iz Kahire od 30. decembra: General Stephenson je brzo javil iz Košeha, da je 30. decembra zgrabil sovražnika zmagal ga in potem zasedel Ginnis. Sovražnik se je umaknol in program, ga konjice; zgubil je mnogo ljudi. Zaplenili smo dva kanona in dvajset praporov, en angleški častnik je mrtev, en častnik in dvajset mož je ranjenih.

Sudanci dobivajo orožje po poti skoz rudečje morje, vsled tega so dobile angleške vojne ladije ukaz, naj primorje zaprò.

DOPISI.

Pri sv. Ivanu v tržaški okolici 28. decembra. Včeraj smo imeli tukaj veliko slavnost nove maše, pel jo je č. g. Aleš Gasperčič. Vreme je bilo lepo, kateri da bi ga v tem času počeli bili naročili. Vsa fara je bila v oraz, in j. obleki: z narodnimi in cesarskimi zastavami so bile hiše in cerkev okrašene. Uže za rana je začelo ljudstvo iz okolice in mesta sem hoditi tako, da ob 9. uri je bila prostorna cerkev uže natlačena.

Cerkev je bila znotraj krasno odijena tako, da se je lehko z bogatimi mestnimi cerkvami primerjala, posebno paradijalno je lepo pregrinalo (Antipendio) velikega altarja, ki ga je naredila in poklonila naš učiteljica gospodičina Vecchio. Ob 9^{1/2}. uri je šel spred po novomašnika v farovž ter ga z lepim pritrkovanjem vglasbenim zvonov in gromovitim pokanjem topicev spremil v cerkev, pred njim je šlo 12 deklic v narodnej beleg obleki z šopki rokav. Na velikih vratin je č. k. novomašnik 12 možakov z doplerji in ceremonijer z blagoslovljeno vodo in ga spremil k velikemu altarju, tam je zapel: pri sv. sv. Potem je čestiti g. Legat, vodja tržaškega malega semenišča, stopil na leco novomašniku pridigat, slike mu je čestiti pa težavnih duhovskih stan, ter mu priporočal, naj se pri prvi daritvi sv. maše v molitvi spominja: prevestilega cesarja, sv. očeta papeža, našega svetlega sv. in vseh sobratov duhovnih. Dobro došla zavoda, v katerem je šta uje dovršil, svojih staršev, sorodnikov in sobrotnikov, svojega duhovnega očeta in mater g. Gasperčiča, ki mu niti ni v sorodstvu,

pa je veselo sprejel častno breme. Posebno pa naj se spomina prečestitega gospoda župnika farne cerkve sv. Ivana, ker je z veseljem dovolil tukaj prvo daritve opravljati in ker danež tudi obhaja svoj god, da mu mili Bog podeli vse dobrote, ki mu jih vse njegovi prijatelji iz srca voščimo. Naš se tudi spomina svetovanskih faranov in vseh vernih, ki so se s tako gorenostjo udeležili te svečanosti v čast božjo.

Po pridigi se je začela sv. maša, asistirali so novomašniku: č. g. Taler župnik iz Rojana in č. g. Rogac župnik iz Katinare, za arcidijakona je bil velečestni g. prošt dr. Sust, ceremoniral je č. g. Slavic in domači dunovni. Mej mašo je bilo navadno darovanje ter se je nabrala lepa svota denarja v podporo novomašniku. Naši vrlji pevci, č. tudi trudni od toliko potja v praznih, peli s izvrstno slovensko mašo. Tudi gospodičina Piano je svojo nalogu solo dobro pela. Vse petje je zadovolito č. g. duhovne in sl. občinstvo.

Vsa slavnost je bila sijajna in se je v najlepšem redu končala ob enej uri poludne. Potez so spet dekllice v belej narodnej noši v sprevodu kakor v cerkev spremilje gospoda novomašnika v farovž.

Naš č. g. župnik, vzor radodarnosti, napravil je svojim visokim gostom obed, maje katerim so se vršili govor in napitnice novomašniku, č. g. župniku, duhovnemu očetu in materi, č. g. proštu in vsem gostom. Častna je bila napitnica, ki jo je č. g. prošt izrekel duhovnemu očetu g. V. Gasparčiču kot vzornemu dobrotniku svetovanske cerkve in novomašniku.

Popoldne ob 3. uri je g. novomašnik z asistenco opravil službo božjo, ter s tem je bil končan veliki praznik svetovanske fare, kateri nam v dragem spominu ostane.

Komen. 30. decembra 1885. — (*Komensko »Bračno društvo«*) je imela v 20. jan. dec. redni občni zbor, kojega se je precešno število udov udeležilo.

Po pimernem nagovoru g. predsednika je sledilo peročilo tajnikovo in bla-

gnajnikovo.

Iz vsega je bilo razvidno, da se društvene stanje povoljno razkazuje, kajti koncem tega leta ima društvo vse stroške poplačane in poleg tega še 35 fr. gotovine, kar znači, da se društvo polagoma jači. Potem se je izvabil nov odbor. In sicer g. Ant. Bratino, Ant. Pahor, kapljan; J. Wallenhofer, c. k. sodnik; K. Kvačevič, c. k. sodnik, adjunkt; Ant. Leban, šolski vodja; Fr. Švara, posestnik; Ant. Mak, ces. kr. gozdar, a za namestnika p. g. Jos. Kvačič, župan in Al. Luznik, učitelj.

Koncem je g. pred. izrekel toplo zahvalo vsem bivšim odbornikom, osebito g. F. Kofolu, ces. kr. davk. kontrolorju, kot truštv. blagajniku, ker je z izredno natančnostjo vodil naše društvene račune. G. Kafol nas namreč kmalu zapusti ter se preseli v Tolmin, v planinski raj, kakor naš pesnik Gregorčič pes: Žill na ž njim zgubi naše društvo spretnebla blagajnika. Želimo mu v svojem domačem kraju mnogo srečel. Včeraj — 29. dec. — se je odbor konstituiral ter izvolil za predsednika g. šolsk. vodja Ant. L. bana, za podpreds. g. c. k. sodnika J. Wallenhofer; za blagajnika g. Ant. Pahorja in za tajnika gosp. Ant. Bratino, oba komenska kaplana.

Ni posled se g. preds. Leban zahvalil odbornikom za skazano mu zaupanje in ustanost ter prosi gg. odbornike, naj vsak po svojej moći skripi, da se društvo razširi in vekša. Konečno naj bode še omenjeno, da bote imelo društvo v novem letu 13 slov. 3 ital. in 4 nemških časopisov. Oti teh bode 6 tajnikov, ki bodo vsakemu udu ugajali ter upamo, da bode društvo pravo ognjišče, kjer se bote zbirala tuk. «bute volje», in naobraženja željni možje. V to kljemo društvo: Množaj ljetat!

Severus.

Skope dne 28. decembra 1885. — Draga «Etnost», prosim, sprejmi par vrste moj dopise iz naše občine.

Za podarjnih 100 gld. kojih je Njeg. veličanstvo, naš mil. cesar, za popravo cerkve sv. Mihela v Skopem (ne Skoto) iz svoje lastne blagajnice podeliti blagovolil, izrekamo najtopljšo zahvalo, Bog nam živi, bl. gošto i in mojega let ohrani blagodajnega cesarja Franjo Žožefu. Enako se zahvaljujemo tud onim, ki so k temu prispolnili.

Davčna angina male jake napada, uži je umrl 12 za to boleznjijo, in še vedno razsaja, Bog omagaj! Želi bi, da bi se kako telo pričelo, boji si skladovna cesta na Trst ali na S. ženo, ali kako drugo delo, da bi si kaj prislužili, k-t ljudstvo nema ni novice za svoje potrebe.

Klanc. 30. decembra 1885. — Brali smo po raznih listih naznajene veselice za božične praznike. Po mestih, trgh in trgu v vseh krajih imajo: čitalnice, bralna in društva in druga enaka zbirališča za razvedrilo. V manjših krajih na deželi tegor, zato pa je človeku toliko bolj všeč, ko pridejo od katerega kolik kraja, k-ki prijatelji ali znanci, ter se v veselj družbi in ono užane. Tako je bilo tudi pri nas dne 27. decembra 1885.

Prišli so nas namreč obiskat pevci in pevke iz Brezovica pod vodstvom g. učitelja Martelanca; to je namreč cerkveni zbor, čitalnični menda ni več, ker je o čitalnici vse tisto, postala je najbrže čitalnica, da jo pride zopet k to budit. Ker so tukajšnji pevci v nih razmerah dobro v petji podučeni, unelo se je kmalo živo gibanje. Oglašé se namreč najprej domači pevci, za tem pa nis razveselé Brezoviški z svojimi glasovi; in tako so se menjavali eni in drugi mnogo časa, pričujoče občinstvo pa je petje z rokoploskom odobravalo; splošna je bila zadovoljnost. Tudi godbo smo imeli, namreč «Ariston», kar je posebno mladost zanimalo, ki pa ni plesala, ampak le poslušala. Nekoliko toček sta pela tudi skupno oba zbor. Mej drugin so peli: «Otok Blški», dobro je šlo. Ali zdaj, glej! kaj naglo se radost spre meni v začudenje. Po otpetj omenjene pesmi se oglaši g. učitelj iz B. ter začne po Kranjih udružiti, ne sicer s palco, tem bolj pa z besedo, kako da oni drugi Slovence zanemarjujo, zatirajo, da nemamo Primorci nič pomoči od njih itd.

Vsi pričujoči so ostrmeli; tudi se je gospoda opomnilo, naj vendar pomisli na buditev Slovenije: Vodnika, Preširna, Bleiweisa in druge, in da razzali pričujočega Slovencev, rodom Kranjc; na to je govornik sicer rekel, da njega izvzame, da pa sploh izm. Kranjcev izvzame le 10. del. — Prišla nam je na misel »Ci korija«, prav Cikorjaši namreč zabavljajo Kranjcem, da bi bili Kranje také ničle, pač ne bi kričali: »Fuora gli Kranje.« Kam se n. pr. zatirani Slovenci na Koroskem za pomoč obračaj? na Primorskem nel ker ti imajo same z Irredento prevre opravka. Pa pustimo to, za to so uvodni članki. Pri tem je vse ostalo, nobeden se ni nad tem razljutil, ker smo hoteli vendar se lepo ločiti. Še je gospod naredil govor z slovo prijaznega ponena. Njemu je odgovoril domači dobr pevec, (pevci ga imenujejo: Noti).

Vam se lepo zahvaljujemo za prijazni pohod, ker ste nas z njim jiko razveselili, ter ni nič omenil one nelj ibe izjave gosp. M. ter smo se tako prijateljsko ločili, ker tudi drugim njeg. pevcom je bilo žal za njegovo besedo. On pa je še enkrat na zadnjo rekel, da mu ni žal za besede, in da je vedel, kaj je govoril.

Omeniti mi je tudi govor, ki sedaj hodijo okoli voščit: veseli praznike, Novo leto. Bili so moj drugih tudi iz Doline, ki se še le malo časa vadijo, toraj še tudi niso sposobni za očitnost, ker se je slišala pošna graja, da slabu znajo, ker se res n so popolnoma vjemali.

Iz Kanala pri Kopri 30. decembra. Dne 27. decembra 1885 je imela naša čitalnica občni redni zbor, katerega se je udležio precešno število udov. Najprej jebral g. učitelj J. Kuret, izvoljen tajnik, kom. poročilo o društvenem d. lovanju minoletja leta, iz katerega posnetamo, da je imelo društvo 87 udov, kateri so plačali društvene 266 gld. Vseh dohodkov pa je imelo društvo 266 gld. in 84 kr., stroški pa znašajo 266 gld. in 16 kr. O vsem tem je natačneje poročal društva blagajnik g. M. Ulčnik. Slednjič je izvillo društvo dva aružabnika, katera sta pregledala vse društvene račune in popolnoma čiste našla. Ob enem je zrekel g. tajnik svojo željo, da bi ovi udje čitalnici vrnli ostali, ter se poprijeli narodnega delovanja. Zagotovil je, da se hoče potruiti z njimi, ter jim čati časnike in razlagati potrebne stvari. Pri tem pripravljanju se je spomnil tudi velezaslužnega narodnjaka, ki je bil imenovan tajnikom omenjenega društva.

Pri spominu pokojnega se je odkril ves zbor, da razodene svoje sočutje. Maršikateremu je zaigrala soiza v očesu, ker se je spomnil truda in zasiug ravnega, kateri je storil mnogo v občno blagost vsem vaščanom. Muo se je trutil, da bi imel v sročih svojih domorodcev iskro ljudzni do domovine in mlega materinega slovenskega jezika. La njemu se moramo zahvaliti, da imajo Šmarci dvorazrečno šolo, katera skrb za omiko in blagostanje vsega društva. Muo zaprek je bilo pri tem delovanju, a vendar pokojni Grdin na propal, ampak premagal je vso nevihito in posrečio se mu je več stranko pridobiti. A žalibog, da ga je v njem en naplešen delovanji in v najlepši dob ženj, pokostila bili smrt. Izginolj blagostoljen iz naše sredine, a njegov spomin ostane neizbrisljiv! Da bi imelo Šmarci še mnogo takih možakov, kakor je bil pokojni! Šmarci sedaj se vam ponuja lepa prilika, da si pridobite mnogo večnosti in omike — s čno in krepko se bo dete branili vsakemu napadu n šib sovražnikov, ter potpriljih nared. Mnogim možakom v Šmarci je už. prizvila ljud spoznana — a mogo je še onih, kateri ne poznajo svoj genitatorja in ne vedo, da jih je slovenska majka rojila.

Skoraj bi rekla, na zatirujejo svoj jezik in dom, ter jim je le to drago in ljubo, kar je tujega. A našem se, na tudi oni v kratkem spoznajo dobro stvar, ter stopijo na stezo spoznani.

K-kor se je v kratkem času mnogo spremislo v prijetnih Šmarjah, tako me nim, boste vedno rasteli napred-k, da se

ne bo imenovala Istra več tužna, sužna zemlja. Iz sega lahko vsakdo sprevidi, da se je začel narodno gibanje in prava marljivost. Nedavno ni bilo čuti nobene domača na odne pesnice. Čul si iz ust mladine kakšno pokvarjeno italijansko pesen, katera je bila prinesena iz bližnjega Kopra. Ta žalostno je bilo človeku pri sreu, poslušajočemu bore pesni in še slabše napeve. Tudi to se je obrnolo na bolje. Pod vodstvom novega učitelja gospoda J. Kureta zbral in zedinil se je nov pevski zbor, kateri šteje 24 krepkih grl. Veselje je opazovati, kako vrlo napredujejo. In už smo čuli nove pevce na sveto noč prvikrat, kako ubrano so zadoneli čvrsti glisi v domači cerkvi!

Tedaj Šmarci le na noge, složni bovide, ker le sloga pravo moč rodi. Tako bode narod cvetel in ne pomori ga nobena slana več. Z zedinjenimi močmi dosežete svoj načen prave omike ter postanete vredni sinji svoje matere Slovenije.

Pri tej priliki poročam čestitom bralcem, da bode imela naša čitalnica zopet v nedeljo t. j. 8. januarja 1886. volitev novega odbora in vpisovanje udov. In slednjič misli prirediti čitalnica narodno veselico z besedo 2. dan februarja in sicer v domačem devskim zborom.

Druzega mi neostane, nego da pripomem učitelju, naj se obilo udeležujejo in naj pogostoma obiskujejo čitalnico, ker v njej si pridobije mnogo vednosti in znanosti. Primorka.

Iz Kanala 30. decembra. (Staro in novo leto). Staro leto smo toraj dokončali, veliko dobrega, pa še več slabega smo doželi. Slišali smo o velikih povodnjih, strašnih požarih, o potresih, hudej bolezni, koleri, o vojnah, o zgubi vrlih narodnjakov in še več drugih nesreč. Mi Kanale moramo Boga zahvaliti, da smo bili rešeni o minolem starem letu vseh omenjenih nesreč, pač pa smo imeli in še imamo drugo nadlogo in ta je v osebi g. Venclina, ta g. je prišel po milosti božej, ne vimo k-k o v kanalsko starešinstvo, ta človek pa m Kanalec po rodu, pa kakor ga Kanalu sploh imenujemo za Vencelin, moramo biti českega plemena. Kot občinskega zastopnika ga je slavno županstvo deležilo za policijskega komisarja najbrže le zato, ker ni hotel noben drugi te službe p-vezet; on prijema za to službo menda 24 god. plače na leto, prejšnji komisarji pa n-ge za to nikakoga plačila dob

nalu. 29. t. m. ob 11 urij v neči smo pri nas čutili močen potres.

Vse populi.

Domace in razne vesti.

Gospod Alojzij vitez Bosizlo okrajin glavar v Kopru. Zvršil je koncem leta 1885 petindvajsetletnico svojega službovanja. Omenjeni gospod je tako deliven in veste uradnik ter, kar posebno nagašamo, nepristranski in vsem enako pravičen, kar je redkost v našej Istri. Samo ljudstvo ga je otkovalo te dni, ko ga je patrijotično navdušen mestni zastop Izolanski izvolil častnim meščanom. Čestitamo tudi mi iz vsega srca možu, ki je tudi po vsem Krasu jasno priljubljen.

Iz dohodkov dobrodelne državne loterije je ministerstvo določilo 10.000 gl. za napravo deželnih blaznice za Primorsko. Zalog je s to vsoto narastel na 50.000 gl., ima tedaj polovico z 100.000 gold. proračuanega zneska za stavbo blaznice.

V seji tržaškega mestnega sveta dne 29. decembra se je sprejel proračun za leto 1886. v tretjem članju. Pri naslovu »podnik« se je pomočnem učiteljem ljudskih šol in pomočnemu učitelju otroških vrtov povisla plača za 60 gold.; pri naslovu »svetovanje« se je na predlog gosp. Nadščika naročilo mestnemu starešinству, naj pomnoži svetovanje v okolini za tri luči. Proračun je tako le preudarjen:

Dohodki:

	redni	izvenredni
Osrednja uprava	gl. 4.600	gl. —
Davki	2.258.000	3000
Občinsko primoženje	570.540	—
Pozuk	59.680	—
Dobrodelnost	165.500	3600
Krajna policija	107.270	1500
Voda, ceste, stavbe	50.680	—
Vojške dajatve	8.050	—
Bogoslužje, prazniki, gledišče	1.740	—
	gl. 3.196.050	gl. 8100

Troški:

	redni	izvenredni
Osrednja uprava	gl. 230.150	gl. 3500
Davki	881.610	100
Občinskopremoženje	478.840	30970
Podnik	478.120	2650
Dobrodelnost	520.600	3450
Krajna policija	346.860	6500
Voda, ceste, stavbe	171.450	37920
Vojške dajatve	21.740	—
Bogoslužje, prazniki,	35.480	500
	gl. 3.164.850	gl. 85590

Bilanca:

	redni	izvenredni
Redni dohodki	gl. 3.196.050	—
troški	3.164.850	—
Prebitek	31.200	—
Izvenredni troški	gl. 85.590	—
dohodki	8.100	—
Primanjek	77.400	—
Konečni primanjek	46.290	—

Veselice Slovencev v Trstu na Silvestrov večer so bile dobro obiskane, akoprem so se vršile na tenu krajih: v čitalnici, v prostorih del. podpor. društva in hotelu Europa (Pržuško podp. društvo). V čitalnici je bilo vse polno prav lepe veselje in vršila se je veselica med godbo in plesom do ranega jutra; v del. podp. društvu je bilo petje, godba, deklamacije, govorit itd. konečno ples. Pohvaliti nam je solist-pevkinjino gospo Pianovo in pa njene majhno sestrico, ki je kaj občutljivo deklamovala. Tržaški Slovenci so torej veselo končali in začeli, Bog daj, da bi bilo to dobro znamenje za vse leto.

Cikorjaško. Dosedj so imeli na Kontovelu in na Prosek ujetna domači kupci; z novim letom pa je magistrat imenoval nova dva kapovili, oba huda Cikorjaša. Naj gre, dokler more!

Tržaške novosti:

Za prihodnje volitve se uže delajo na raznih krajih vseleksanske in tloridne pravne. Braki rudečih letajo vo Trstu po vseh ulicah. Patrijotični volitve IV. razreda pa bodo imeli v pondeljek zvečer ob 8 uri velik volini shod v dvorani vrta Rossitti, t. g. shoda udeleže se tudi Slovenci.

O koleri ni več ni duha ni sluha, kar je dok, z. do oni 4 nesrečni so res umrli ker so si bili zavdali; pač pa imamo drugo kolero v Trstu, in to je žganjarija salla Brenta, ne dače od žleznice postaje. Ta žganjarij, židovsko posjetje, prodaja najstnje žganje po takoj uži cent, da delajo zato je vrste kar na statine vrejo v. B. vnos in se tam opijejo. A po ulicah obližje. Te dni je bilo se polno takih grdin lučajev, da so nameščljedje, ki so bili v Brenti, kar na pol metri na ulici obležili. Ako uže magistrat dopušča, da B. enak nadaljuje svojo smrtonosno kupčino, naj pred Brento postavi tudi vajen Žitnolov voz, da bode ranjene in mrtve odvadili.

Nesreča. Te dni so našli 3 delalce na ulici bolne ter jih oivedli v bolničo, eden izmed njih 38letni kovač je celo umrli na

ulici. Manj bolnih, to je popolnoma pijačnih pa je te dni vse polno bilo po ulicah. O ti nesrečni Brenta! Miha Danen, delalec iz Proseka je padel na nekej ladiji s krova v notranje prostore ladije in se nevarno ranil.

Policijsko. Nekej okolčanki je nepoznan lopov ukradel mošnjico z denarom v jezuitske cerkvi. — Policiji je zaprla tudi neko tatarsko hišino. — Nekaj gospodi so neznanati tatoi pokradli tapet za 200 gl. — Nekemu trgovcu so isti neznanati ukradli ročni voziček. — Tatoi so sploh čez praznike prav pridno kradli, pa policija jih je tudi mnogo zaprla, prav tako je v luknu prišlo več pretepovalcev in razsajalcev.

Ljubljanski list. je z včerajšnjo številko nehal izhajati. — Znamenje e to, da se je v odločno narodnih krogih marsikaj predvračalo, in da vladajo med dež. vlado ljubljansko in omenjenimi krogovi boljše razmere. — V istini vidimo, da se je stanje v tem obziru zboljšalo in se na dejmo, da bode prenehanje boja le koristilo pravim deželnim interesom.

Iz Gorice nam pišejo: Pri drugem občnem zboru »Slov. bralnega in podpornega društva v Gorici« dne 20. decembra bili so za predsednika in v odbor izvoljeni ti le gospodje: Predsednik: Gregorčič dr. Anton. Osbornik: Berbuč Ivan, Budan Jožef, Fon Anton, Jakončič Anton, Hvala Jožef, Kleinmayr pl. Jurij, Loden Lenart, Pirjevec Ivan, Sivec Franc, Vuga Jušt. Namestniki: Princič Karel, Komac Karel, Likar Gašpar. Senat: Cerin Tomaz, Erjavec Franc, Kobal Peter, Kos dr. Franc, Ferfia France. — Nadejati se je, da bode novi, ali večinoma starji odbor neumorno delal za prospet tega narodnega društva.

Vremensko prorokovanje. Mathieu de la Drome prorokuje za januar tako-le vreme: Od 1. do 5. bud mraz na severnem Francoskem, manj bud mraz ob Adriji in ob sredozemskem morju. Od 5. do 13. t. m. jako spremenljivo vreme; razni vetovi, viharji, posebno pa na jadranskem morju. Od 13. do 20. t. m. tudi neskončno vreme, k malo vinat, k malo dež in sneg. Najslabše vreme pa bode od 21. do 27. t. m., mnogo nesreč na morju na kopnem pa dež, sneg in sploh slabo vreme. Mnogo dežja in snega bode padalo tudi zadnje dni meseca. S kratka: mraz od 1. do 5. t. m., spremenljivo vreme od 5. do 20. deževno in sneženo pa viharno vreme od 20. do 31. t. m.

Nova knjiga. Neposredni davki, spisal R. Šimek, c. k. davkar v Lošinj (Istra) 144 str. cena 1 gl., se dobiva pri pisatelju. Knjigo dobi franko vsak, kdor se naroči po poštni nakazni.

Pomoček zoper pijanstvo. Vsakdo ve, da noben, še tako dober zakon pijanslva ne more zatrejeti, to včas tudi kraljica Makeda, ki vlast na otoku Rarotonga v Polineziji, ki je uže dolgo z nevojo opazovala, kako se vedno bolj širi pijanstvo med njenimi zvestimi podaniki. Nič ni pomoglo, da je ukazala rednikom, naj pijanje zatrži. Še hujše je bilo. To jo je razjeziklo in zapoldila je vse rednike iz službe ter na njih mesto postavila užo bolj ostarele ženske ter jim ukazala, naj tihotapstvo s žganjem zatrži. To je neki pomoglo. Bog včas, je li bi pomoglo tudi v Evropi.

Književnost.

Pauline Pajkove - Dora in družba sv. Mohora.

(Dalje).

Ko se povest začne, takrat je Dora sključena in zastarela ženica z izoranim licem in vdrtimi očmi, ko pa se povest konča, ima komaj nekaj nad 24 let. Govorise sicer mnogo o njenem trpenju, mi pa mislimo, da je njen trpenje prava malenkost proti temu, kar more dostikrat človek trpet, zato je tudi prav težko misliti, kako bi bilo to trpenje njo še mlado tako potlačilo, da bi se videla, kakor 60 letna ženska.

Druga glavna oseba je Minka, hčiga bogatega mlinarja. Da bi se bojil po gošču odgojila, dalo jo starši v mesto v Šolo — v samostan, kuhi? Ko dojdje dežet domu, ni več tista prijedna mlina, ki je bila včas tudi vredna, da bi se videla, kakor 60 letna ženska.

Drugá glavna oseba je Minka, hčiga bogatega mlinarja. Da bi se bojil po gošču odgojila, dalo jo starši v mesto v Šolo — v samostan, kuhi? Ko dojdje dežet domu, ni več tista prijedna mlina, ki je bila včas tudi vredna, da bi se videla, kakor 60 letna ženska.

Načrti in molitve

mu med blačami plesale, koščene roke z dolgimi prsti in s špicasto urezanimi nohti. Inel je majhne, zvitne oči, redke lase in oblečen je bil prav lepo in finos.

Gospa pisateljica oskrbi učitelju tudi primerno družno, v osebi kmčkega fanta, ki pohača po krčmanih in se tudi rad tepe. K milnarjevem zahajata vklipaj in učitelj uvorani Minki, pa ne, da bi jo mislil kedaj v resnicu snubiti, ampak le, da se tam vsaj načre, kajti doma mora po cele mesecu stradati (str. 48). Obnaša se učitelj, kakor »popoje« (str. 40). Pridno in pošteno dekle zove mož prav zadržljivo stercjalko, bodisi iz nevednosti ali pa iz hudobije, kar nam gospa pisateljica ni povedala. Kaj ne, draga žuša, da je to živo naslikana podoba naročnega učitelja, ki je bila pisateljici neobhodno potrebna, da je mogla to povest zverišti. Mi osebnih razmer gospo pisateljice ne poznamo, ter tudi ne vedno, na kak način se jej je učiteljski stan tako hudo zameril, da si ga drzne tako nesramno pred vsem slov. ljudstvom, da celo pred našimi učencami smetiši, obrekati in z najgršim blatom ometavati.

Pridobi si s čitanjem takih neslanosti res naše ljudstvo na omiki, se li poblaži na sreču, kar bi, kakor mi sodimo, vsaj moral biti v prve vrsti namen povesti. Odločno pa se moramo zavarovati proti krivičnemu natolevanju, kakor da bi ljudski učitelji bili najpodlejši značaji na svetu. Zahvalimo se pa tudi slavnemu odboru države sv. Mohora za uslugo, kojo je skazal s tem, da je ta predniki klepet v toliko tisoč iztiskih posiljal mej svet.

Nekoliko bolj pisateljica pozanaša duhovnikom, pa neposredno tudi njim podači klofuto. Gospod župnik je sicer dober mož, pa kuharica se veče prav oblastno in je tako neusmiljena in brez srčna, da niti sestri ne dovoli, da bi obiskala svojega umirajočega brata. Ko se pa to po posredovanju župnikovem vendar zgodi, kaže kuharica očito mrmiraje svojo mogočno nevojo. Da si imamo vseje slabosti, tako vendar mislimo, da tako hudočni kuharic bone tudi pri tas le prav podležijo. Še več podrobnosti bi imeli navesti, ter pokazati, kako prisiljena je na nekaterih mesecih povest, in kako se dostikrat vpletne nepridakovane dogodek, samo da pisateljici pomaga naprej. Vendar pa tega natečneje ne bomo razpravljali, ker bi se nam poročilo čez mero razširilo.

Kako je mogel slav. odbor to povest s prvim darilom obdariti, nam je res čisto neumivivo. Oziral se je menda enino le na jezik, ki je res pravilen. Dovolujemo si pa slavnemu odboru priporočati, da bode v prihodnjih tudi glede vsebine boj izbirčen, kajti slov. ljudstvo želi pred vsem dobrin teče duševne brane, ne pa takib po parketu dlečin neslanosti.

Pravčnej tej kritiki »Popotnikovej« želim dostaviti nekoliko opazek.

Gospod kritik pravi, da je jezik v »Dori« res pravilen. Glede tega se ne morem z njim popolnoma ujemati; kajti beroč »Dori« naleti sem na marsikak spogrešek v jeziku, kar v naslednjih vrsticah dokažem.

(Dalje prib.)

Tržno poročilo

Kava — še precej obrajtana; cena trdne. — *Rof* f. 42 do 56, *Santos* f. 45 do 59, *Java* f. 58 do 62, *Ceylon plant.* f. 86 do 121.

Sladkor — malo kupčije; prodalo se je že o 6000 vrčev sladkorja v kosih od po f. 23.25 do 26.

Sadje — še precej obrajtano. Pomejance f. 2 do 5, fige v vencih f. 11 do 13, rožički pulješki f. 6.50, opaša f. 22 do 24, cveče navadne fr. 16 do 19, Elemen fr. 26 do 34, Sultanina f. 24 do 34.

Olje — namizno f. 56 do 78, jedilno f. 38 do 46.

Domači pridelki. — Fižol rudeči f. 10.75 do 11, homing f. 11.50, koks f. 12.50 do 13, maslo f. 86 do 95, po kakovosti.

Zito in Les — oboje popolnoma znamenjeno.

Seno — dobro konisko

